

מעדני אשר

גיליון שפ"ז

(שנה ט')

פרשת נח תשע"ב

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

מדוע לא התפלל נח על דורו שלא יבא מבול כמו שהתפלל אברהם על סדום שלא יתהפך?

בפרשתנו ו' י"ג ויאמר אלהים לנו קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס והנני משחיתם את הארץ.

יש להקשות: כיון שהיה נח צדיק תמים כמו שהעיד עליו הכתוב, למה לא היה מתפלל על בני דורו ויחזירם למוטב, כמו שמצינו באברהם אבינו שמיד שהודיעו הקב"ה פורענות של סדום שהיו רשעים גמורים התפלל עליהם כמה פעמים לבלתי השחיתם, כמו שנאמר בראשית י"ח כ"ז "הנה נא הואלתי לדבר אל אדני" ואמר עוד "אל נא יחר לאדני" א"כ מדוע נח לא התפלל לבטל הגזירה, כן מקשה ברבינו בחי בפרשתנו ו' י"ד, וכן האור החיים הקדוש בפרשתנו, וכן בשפת אמת בפרשתנו.

איכא כמה תרוצים:

א. מה שחדל נח הצדיק להתפלל בעדם לא במרד ולא במעל, אלא מתוך שהיה יודע שקיום העולם בעשרה, ואילו היה בבני הדור עשרה אנשים צדיקים לא היה מביא עליהם המבול כי היה העולם מתקיים בשבילים, אבל באי התיבה לא היו כי אם ח' נח ואשתו ושלושת בניו ושלושת נשי בניו, ולפי שלא נשלמו לעשרה לא היו ראויים שינצל הדור בשבילים, ודי שיציל נח את נפשו ונפשות ביתו, וזהו שתמצא בתפלתו של אברהם, כיון שהזכיר ה' ואמר לא אשחית בעבור העשרה, מיד אמר וילך ה', לפי שגלוי וידוע לפניו שלא היה שם עשרה, ואברהם לא היה רשאי להתחנן בתפלתו לבקש מלפניו על בני הדור בפחות מעשרה, ולפיכך נאבדו מן העולם, והוא הענין בעצמו בנח שלא היה רשאי להתפלל עליהם כיון שלא היו שם עשרה, כן תירץ ברבינו בחי בפרשתנו ו' י"ד.

ב. כאן נתן להם זמן ארוך שיחזרו בתשובה, והם ק"כ שנים, והם לא חזרו לכן לא התפלל עליהם, כן תירץ ברבינו בחי בפרשתנו ו' י"ד.

ג. מדברי ה' אשר דיבר לנו, גילה דעתו לנו כי הדבר מוחלט בעיני ה' להשחית, ולא נתן מקום לנו להתפלל, כאומרו קץ כל בשר וגו' והנני משחיתם בהחלט, מה מקום לו להתפלל, מה שאין כן כשדבר דבריו לאברהם לא מצאנוהו שדבר כדברים האלה אלא נתן לו מקום להתפלל דכתיב וירא י"ח ארדה נא ואראה הכעקתה וגו' והגם שאחר האמת גם שם עלתה להם הגזירה, כן תירץ האור החיים בראשית פרק ו'.

ובספר בית פנחס לבעל הפתחא זוטא על הש"ע בפרשתנו תמה עליו: מהא דאמרינן בגמ' מ"ק ט"ז ע"א דאפילו גזירה שהקב"ה גזר אפשר לצדיק לבטל, א"כ מדוע לא התפלל נח שיתבטל הגזירה, אף לאחר ששמע שנגזר שחייב להיות מבול.

ומתיר: דכח זה שנתן לצדיקים לבטל גזירה מוחלטת, התחיל רק מן אברהם אבינו וכמו שפירש רש"י על הפסוק והיה ברכה, שאמר לו הקב"ה לאברהם עד עכשיו היה הברכות ביד, וברכתי את אדם הראשון ואת נח, ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוץ, דהכונה כנ"ל דכח הברכה לבטל הגזירה היה רק לאברהם אבינו.

אבל בזוהר בהשטות לפרשת נח סימן י"ב דף רנ"ד ע"ב ב' לא משמע כמו כל הני מפרשים דשם איתא דהיה להקב"ה טענות על נח מדוע לא התפלל: וז"ל הוזהר מה השיב הקב"ה לנו כשיצא מן התיבה וראה את העולם חרב והתחיל לבכות לפניו ואמר רבונו של עולם נקראת רחום היה לך לרחם על בריותיך, השיבו הקב"ה ואמר רעיא שטיא, השתא אמרת דא, למה לא אמרת בשעתא דאמרת לך כי אותך ראיתי צדיק לפני וגו' ואח"כ הנני מביא את המבול מים ואח"כ עשה לך תיבת עצי גופר כל האי אתעכבית ואמרת לך בגין דתבעי רחמין על עלמא.

ובמקום אחר כותב הזוהר פרשת ויקרא דף ט"ו עמוד א' שבגלל שנח לא התפלל על דורו ירד מבול והשחית את הארץ לכן נקרא המבול על שמו כמו שאמר הנביא ישעיה נ"ד ט' "כי מי נח זאת ל" לומר לך שבו זה היה תלוי משום שלא התפלל שזה יתבטל.

ובחנם סופר בתורת משה בפרשתנו על הפסוק איש צדיק תמים היה כותב לפי זה דבר נפלא: דלפי זה מיושב מדוע בתחילה כתוב נח איש צדיק תמים היה בדורותיו ואח"כ כתוב כי אותך ראיתי צדיק ומדוע לא כתוב תמים, ולפי דברי הזוהר אתי שפיר דנמצא מן אז והלאה לא היה תמים כיון שלא התפלל על דורו.

ובשו"ת חיים ביד סימן ק"ד כתב כי חיובא רמיא על כל רב ומנהיג בדורו להתפלל תמיד על בני דורו, ובא וראה בזוהר הקדוש כמה הפליגו בזה שחייב כל רב ודיין שהוא ראש על העדה להתפלל תמיד על בני דורו וכמה נתגנה נח על זה שלא ביקש רחמים על דורו עד שקראו הקב"ה רעיא שטיא.

גליון זה נודב לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית מרת בת שבע אסתר קנייבסקי זצ"ל א"ח של הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א בתו של הגאון פוסק הדור רבי יוסף אלישיב שליט"א נפטרה י"ז תשרי האי שתא ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י ידידיו

הרב דודון יעקב יעקוביוס שליט"א לוס אנג'לס

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרבני הנגיד הנכבד הרב שלמה אשר הלוי טאובר שליט"א וינה לרגל שמחת היכנס בני היניק והכמים כמר זאב הלוי נ"יז בעול התורה והמצוות יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרבני הנגיד בונה ומקים עולמות של תורה הרב יחיאל מיכל רוזנברג שליט"א מונטריאל לרגל שמחת נשואי בנו המופלא בתורה ויר"ש כמר מרדכי בנימין נ"יז ע"ב"א תחי' בת הרב שמעון ישראל שפיץ שליט"א מאנסי במו"ט יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנגיד הנכבד הרב מנחם מנדל רייכמן שליט"א בארא פארק לזיכוי רבבות יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו ויעליח בכל אשר יפנה

מדוע הותר לנח לאכול דגים הרי בדגים לא טיפל?

הנה הרמב"ן בראשית פרק א' כתב בטעם הדבר שלאדם הראשון היה אסור לאכול בשר, ולנח היה מותר, מפני שבעלי נפש התנועה יש להם קצת מעלה בנפשם, נדמו בה לבעלי הנפש המשכלת, ויש להם בחירה בטובתם ומזוניהם, ויברחו מן הצער והמיתה, וכאשר חטאו, והשחית כל בשר את דרכו על הארץ, ונגזר שימותו במבול, ובעבור נח הציל מהם לקיום המין, נתן להם רשות לשחוט ולאכול, כי קיומם בעבורו.

וכן כתב האור החיים בראשית פרק ט' ג' יש לדעת למה לא הותר הבשר לאדם אלא לנח, ונראה כי נח משלו נתנו לו לג' סיבות, האחד { שבאמצעותו מצא ה' לקיים המין, וזולתו לא היה מקיים ובזה זכה הוא בהם. השני { שהוא טרח בהם ויגע בתיבה, וצא ולמד כמה יגיעות יגע בהם, ועליו נאמר תהלים קל"ח "יגיע כפיך כי תאכל" השלישי { שגרם באמצעות קרבנו שנתרצה ה' ונשבע שלא יכרת כל בשר וגו' לזה התיר לו ה' לאכול מפרי דרכו.

יש להקשות: הרי בגמ' סנהדרין נ"ט ע"ב מבואר דגם דגים היה אסור לאדם לאכול, א"כ איך היה מותר לנח לאכול דגים, הרי על הדגים לא נגזר כלל בשעת המבול, א"כ נח לא טרח בעבורם, א"כ מדוע מותר היה לו לאכול דגים, כך מקשה הכלי חמדה פרשת בראשית ע"מ ב', וכן במשך חכמה בפרשתו, וכן בפרדס יוסף בפרשתו ע"מ נ"ו ע"ב, וכן בספר נמוקי חיים סנהדרין נ"ט ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

א. הרמב"ן גופיה הרגיש בקושיא זו, שכתב בפרשתו על הפסוק "כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה" שבזה נכללו להיתר גם דגי הים כי כולם נקראו רמש, נראה מזה שהרגיש בזה, שלא תאמר דדגים נשאר באיסורן משום שלא ניצלו בזכות נח, קמ"ל קרא דגם הם הותרו בכלל כל הבעלי חיים, כך תירץ הכלי חמדה בפרשת בראשית ע"מ ב'.

ב. הדגים שבים שלא נימחו במבול ניתנו לאכילה, שלא להטיל קנאה במעשה בראשית, כך תירץ במשך חכמה בראשית פרק ט' פסוק ג'.

ג. ע"פ מה דמבואר במדרש בראשית רבה כ"ח ו' דאם היו נמחה כל המין האנושי היו נמחים גם הדגים, א"כ מה שאמרו חז"ל שלא היתה גזירה על הדגים, היינו שמצד עצמן לא היו נמחים, אבל אם היה נכחד כל המין האנושי שוב לא היה בהם צורך וגם הם היו נמחים, וא"כ שוב ניצלו בזכות נח, כך תירץ בברכת שמעון בפרשתו.

ד. ע"פ מה דאיתא במדרש בראשית רבה ל"ב ו"א דאף הדגים היו צריכים להיאסף במבול אלא שברחו לים הגדול, ויש לומר דלולי זכות נח לא היה להם רשות לשוט לאוקינוס, לכן היה מותר לנח לאכול אף דגים, כך תירץ פרדס יוסף בשם השפת אמת.

והנה הכלי יקר בראשית פרק ט' כתב טעם אחר מדוע לא הותר אכילת בשר לאדם: וז"ל לפי שכל עם הארץ אסור לאכול בשר, כמבואר בגמ' פסחים מ"ט ע"ב אבל נח שעסק בתורה הותרה לו, והמפרשים נתנו טעם לדבר לפי שכל נברא ניזון ממה שתחתיו, כי הדומם הוא הפחות בכל הנמצאים ניזון מעצמו, והצומח ניזון מן הדומם כי יניקתו מן הארץ, וכל בעל חי ניזון מן הצומח, והאדם מין המדבר ניזון מן הבעלי חיים, והני מילי כשהוא עוסק בתורה ובשלימותו אשר עליו הוא נקרא אדם, כי זולת זה הוא נמשל כבהמות נדמה ולמה יאכל את בן גילו ומה שלימות נתוסף לבן גילו כשיאכלנו, כי כל מזון מתהפך לטבע הניזון, ואדם כשיאכל מן הבעלי חיים נתוסף שלימות אל החי לבוא במדרגות מין המדבר, אבל אדם הנמשל לבהמה מה יתן ומה יוסיף לנאכל.

האם לגוי אסור לאכול בשר בגלל שהוא עם הארץ?

הנה מדברי הכלי יקר הנ"ל יוצא חידוש גדול שאף מי שאינו מצוה ללמוד אם לא למד נקרא עם הארץ ואסור לאכול בשר.

וכן סובר האור החיים הקדוש בספרו פרי תואר סימן ס"א, דכתב דיש איסור לתת בשר כשר לבהמה, ע"פ מה דאיתא בגמ' פסחים מ"ט ע"ב עם הארץ אסור לאכול בשר, וכ"ש בהמה או כלב, חזינן שאף מי שאינו מצוה ללמוד יש איסור לתת לו בשר.

ובגליוני הש"ס פסחים מ"ט ע"ב תמה עליו: דאין להביא ראיה מעם הארץ שהוא מצווה על עסק התורה, לכן יש חסרון אם אינו לומד, משא"כ בהמה וכלב שאינו מצווה.

ועוד תמה עליו: לפי מה שכתב המהרש"א שם פסחים מ"ט ע"ב בטעם הדבר שעם הארץ אסור לאכול בשר, מפני שאינו יודע להבדיל בין איסור להיתר וחיישינן שיבא לאכול בשר איסור, א"כ זה לא שייך לגבי בהמה.

ועוד ראיה: שהרי גם בן נח הותר לו לאכול בשר וכמפורש בהדיא בפסוק א"כ ה"ה בהמה.

מעדני אשר: נראה להביא ראיה שמי שאינו חייב בלימוד אין לו דין עם הארץ, מהא דקמ"ל חולין ק"ל ע"ב וכן בסנהדרין צ' ע"ב תרומה, וכן כל מתנות כהונה אסור לתת לכהן עם הארץ, א"כ איך אמרינן בגמ' חולין ק"ב ע"א דמותר לתת מתנות כהונה לכהנת הא נשים פטורות ואסורות בלימוד התורה א"כ הו"א עם הארץ, כך מקשה במהר"ט אלגוי בכורות פ"ד ס"ק מ"ד.

ותירץ בשו"ת שואל ומשיב מ"ד ח"ג סימן מ"א כיון דא"צ ללמוד לא הו"א כעם הארץ, א"כ הכא לגבי בהמה.

איך נשארו הדגים בחיים הרי המים היו רותחים?

איתא בגמ' זבחים ק"ג עמוד ב' אמר רב חסדא בדור המבול לא נגזרה גזרה על דגים שבים, שנאמר מכל אשר בחרבה מתו, ולא דגים שבים.

איכא כמה טעמים מדוע לא נגזרה גזירה על הדגים:

א { מפני שלא השחיתו דרכם, וכן דייק לישנא דקרא כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ בראשית ו' י"ב הרי נקט על הארץ לאפוקי בים, כך כתב בספר באר שבע סנהדרין דף קח עמוד א', וכן החיד"א בספרו פתח עינים זבחים ק"ג ע"ב.

ב { ע"פ מה שכתבו התוס' חולין ס"ו ע"ב ד"ה כל שיש לו קשקשת דאדם הראשון קרא שמות לבהמות חיות ועופות, ולא לדגים שבים, ולפי זה אין לדגים שיכות להאדם שביבשה, שהקנין נעשה ע"י קריאת שם, כדמצינו במשיכה קורא לה והיא באה, ולהכי כשנגזרה כליון על האדם בדור המבול, נגזרה גם על הבהמות ועל העופות שהם קנינו של האדם, אבל על הדגים לא נגזרה, כך כתב בצנפת פענוח חלק א' סימן י"א.

יש להקשות: כיון שהמים היו רותחין איך יכול להיות שהדגים לא מתו, הרי במים רותחין הדגים אינם מתקיימים, כך מקשה הרמב"ן בפרשתו ז' כ"ב.

איכא כמה תרוצים:

א. כי יתכן שמימי המבול הרותחים יתערבו בימים, ויחממו עליוני הים בלבד, והדגים יבאו בעמקי המצולות ויחיו שם, כך תירץ הרמב"ן בפרשתו ז' כ"ב.

ב. שהיו דגי הימים שבתוך הארץ הקרובים מהם לאוקינוס בורחים שם בהרגישם רתיחת המים, וניצולין מהם שם, כך תירץ הרמב"ן בפרשתו ז' כ"ב.

ובספר דברי שאול לבעל השואל ומשיב מהדורא קמא ע"מ י"א ע"ב מקשה על הרמב"ן: למה לו כל הטרחה, הרי כבר אמרו בגמ' ברכות ל"ג ע"א לא ערוד ממית כי אם החטא ממית, וא"כ הדגים שלא חטאו היה המבול גשמי ברכה להם וחיו, וזה שכתוב וימח את כל היקום אשר על פני האדמה אבל לא מה שבים.

**מה שנשבע הקב"ה שלא ישחית שוב את כל העולם
האם רק ע"י מים או דילמא אף בשאר דברים?**

בפרשתן ט' ט"ו ולא יהיה עוד המים למבול.

איתא בגמ' שבועות ל"ו עמוד א' אמר רבי אלעזר דזה שבועה שלא יהיה עוד מבול דכתיב ישעיהו ל"ד כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי.

יש לחקור האם רק על מבול של מים נשבע הקב"ה אבל השחתה ע"י דבר אחר כן יביא הקב"ה על כל העולם או דילמא שום השחתה לא יבא על כל העולם.

הנה בשו"ת בנין ציון החדשות סימן קמ"ה לבעל הערוך לנר נשאל על מה שכתב הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג' הלכה ב' אדם שעונותיו מרובין וכן כל העולם כולו אם היו עונותיהם מרובים מזכותיהם מיד הן נשחיתין שנאמר וירא ד' כי רבה רעת האדם וכו' דלכאורה קשה ראית הרמב"ם מהמקרא דכתיב וירא ד' כי וכו' הא אותה אמירה היתה קודם המבול אבל לאחר המבול הרי מקרא מפורש בפרשת נח לא אוסיף עוד לקלל את האדמה וכו' ולא אוסיף עוד להכות את כל חי וכו' ואיך אפשר שכל העולם נשחיתין גם אם עונותיהם מרובים ח"ו בשלמא הראיה שהביא מסדום ועמורה שפיר שמוסב על מדינה אחת אבל על הארץ כולה אין ראי' ממקרא של קודם המבול.

ותירץ הבנין ציון: דשבועת הקב"ה אחר המבול לא היתה רק שלא להכות כל חי במים כדכתיב כי מי נח זאת לי אבל שלא יאבד הקב"ה העולם ע"י חטא בדבר אחר חוץ מן המים, לא היה בכלל שבועה.

ומביא ראיה לזה: שהרי אצל מתן תורה אלמלא לא קבלו ישראל התורה היה מחזיר העולם לתוהו ובוהו כדאמרין בגמ' ע"ז ג' ע"א אף שכבר נשבע הקב"ה שלא לשחת העולם בלא שום תנאי, מזה ראיה דרק השחתה ע"י מים היה השבועה, אבל השחתת כל העולם ע"י שאר מילי לא היה בכלל הגזירה, ולכן צדקו דברי הרמב"ם.

אבל הקשו לו מגמ' מפורשת דמשמע ששום השחתה על כל העולם לא יהיה: דאיתא בגמ' זבחים קט"ז ע"א ע"א שכשניתנה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, וכל מלכי עובדי כוכבים אחזתן רעדה בהיכליהן וכו' נתקבצו כולם אצל בלעם הרשע ואמרו לו מה קול ההמון אשר שמענו, שמא מבול בא לעולם אמרו להם כבר נשבע הקב"ה שאינו מביא מבול לעולם, אמרו לו מבול של מים אינו מביא, אבל מבול של אש מביא, אמר להן כבר נשבע שאינו משחית כל בשר, ומה קול ההמון הזה ששמענו, אמרו להם חמדה טובה יש לו בבית גנזיו וכו' חזינו להדיא דשום השחתה לא יביא א"כ חזר הקושיא על הרמב"ם, כך הקשו לו בשו"ת בנין ציון סימן קמ"ו.

וכותב השואל דהא דאיתא בגמ' סוטה י"א שאמרו מצרים נדין אותם במים ולא בדבר אחר שכבר נשבע הקב"ה שאין מביא מבול לעולם, דמשמע אבל של דבר אחר מביא, **יש לתרץ** שהמצרים טעו כך, אבל האמת אינו כן כמו שטעו שאפילו על מדינה אחת אינו מביא.

ותירץ לו הבנין ציון: שמגמרא דסוטה עכ"פ מוכח דכברי, א"כ אפילו לו יהי סתירה מסוגיא דזבחים י"ל דהרמב"ם פסק כסוגיא דסוטה רק שהוספתו עוד שהרי גם מסוגיא דע"ז שהבאתי דמעשה בראשית הי' תלוי ועומד עד מ"ת יש ראי' לזה ולכן אפילו נאמר דמסוטה אין ראיה שהמצרים טעו בכך, מכ"מ הרי יש ראיה מהא דע"ז וא"כ אדרבא נאמר שבלעם טעה.

**איך אמר הקב"ה בעשרה הרוגי מלכות
שאם לא יפסיקו מלבקש יהפוך את כל העולם למים?**

איתא בפיטו של עשרה הרוגי מלכות הנאמר בתשעה באב וביום כיפור כשהרגו את רבי ישמעאל כהן גדול צעקו המלאכים זו תורה וזו שכרה, ענתה בת קול מן השמים **אם אשמע קול אחר** אהפוך את העולם למים.

יש להקשות: הרי כבר נשבע הקב"ה שאין מביא מבול לעולם, א"כ איך יכול להיות שהקב"ה אמר שיהפוך את כל העולם למים, כך מקשה בשו"ת רבבות אפרים חלק ד' סימן ק"ג.

איכא כמה תרוצים:

א. המבול היינו עונש ע"י מים ומוגבל בזמן, משא"כ אהפוך את העולם הנאמר בפיטו הכוונה להחזרת העולם למצב התחלה של סדרי בראשית שאז היה מים על כל הארץ וזה לא היה בכלל השבועה, כך תירץ הגר"ח קניבסקי שליט"א.

ב. ע"פ מה דאיתא בגמ' ב"ב ע"ד שרבה בר בר חנה שמע בת קול שאומרת אוי לי שנשבעתי ועכשיו נשבעתי מי מיפר לי ורבה בר בר חנה לא הפר להקב"ה את שבועותיו, כיון שחשש שמא הכוונה על שבועת המבול, ואם יפר את השבועה יחרב העולם, הרי שעל ידי הפרה יכול לבוא עוד מבול לעולם, וזה מה שאמרה בת קול אהפוך את העולם למים ע"י הפרת השבועה, כך תירץ יידי הגאון הנפלא רבי גמליאל רבנוביץ שליט"א מח"ס גם אני אוד"ו.

מדוע היה צריך נח לשלוח את היונה לראות אם נגמר המבול

הרי היה יכול לשאול את עוג?

איתא בגמ' זבחים ק"ג ע"ב שעוג מלך הבשן עמד מחוץ לתיבה, ונעשה לו נס שנצטננו המים שבצידי התיבה ולא היה המים רותחים.

וכן איתא בפרקי דרבי אליעזר פרק כ"ג נמחו כל היקומים אשר על פני האדמה, שנאמר וימח את כל היקום, חוץ מנח שנאמר וישאר אך נח, וחוף מעוג מלך הבשן שישב על עץ אחד מן הסולמות של תיבה, ונשבע לנח ולבניו שיהיה להם עבד עולם, מה עשה נח נקב חור אחד בתיבה והיה מושיט לו מזונו בכל יום ויום, ונשאר גם הוא, שנאמר רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים.

הנה בהגהות הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק כ"ג הוספות י"ד **הקשה** לפי דברי הפרקי דרבי אליעזר שעוג היה יושב על הסולמות התיבה מבחוץ, מפני מה לא שאל נח ממנו אם כלו המים, **ובשלמא אם נראו ראשי ההרים** יש לומר שלא היה רואה מרחוק כל כך כמו העופות שדרךן לשוט למרחוק למצוא מנוח לרגלם, אבל על הבלא היה יכול לשאול ממנו.

ומתריץ: כיון שעוג היה חי כל כך זמן מן המבול אע"ג שהיה חום רותח, והיינו כמו שכתבו התוס' זבחים ק"ג ע"ב על הראם שמפני שכוחו חזק לא הזיק לו ההבלא א"כ ה"ה לעוג, א"כ לא היה ראיה ממנו אם נשתנה ההבלא לענין כל הבריות, דיכול להיות שיש הבלא חזק והוא אינו מרגיש את זה, יש להעיר על דבריו דהרי בגמ' אמרין דנצטננו לו צידי התיבה.

וכן באבן ישראל הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל בפרשתן מקשה קושיא זו, ומניחו בצ"ע.

נראה לתרץ: דלא רצה לסמוך על עוג שלא היה נאמן לו לכן לא שאלו ולא סמך עליו.

עוד אפשר לתרץ: דמיד שנגמר המבול הלך לו עוג משם לכן לא היה יכול לשאול לו, אבל נח לא סמך על סימן זה דאפשר שקרה לו משהו.

מכתבים למערכת

מדוע כשאירע לאדם אונס במצוה לא אמרינו שהקב"ה אינו חפץ בשמושו כמו שאמרינו כשיוירד גשמים בחג

מה שהקשתם בשם השבות יעקב על הא דאיתא בגמ' סוכה כ"ט ע"א א' כשיוירד גשמים בחג, זה דומה לעבד ששפץ לו רבו קיתון על פניו, ואמר לו אי אפשי בשמושך, דיש להקשות על הא דאמרינו בגמ' ברכות ו' שבת ס"ג ע"א קדושינו מ' ע"א חושב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה, מדוע לא אמרינו דלכן אירע לו אונס שמראים לו מהשמים שאינו חפץ בשמושך, כמו דאמרינו כשיוירד גשמים בחג, ותרצתם.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ע מחזיקי הדת נראה לתרץ, דדוקא כשיוירד גשם שהיה אונס לרבים או אמרינו דהויה סימן שהקב"ה אינו רוצה בשמושך, משא"כ באונס של יחיד, ועוד נראה לתרץ ע"פ דעת הרמב"ם דדוקא כשירד גשמים בלילה הראשון או מראים מן השמים דאינו רוצה בשמושך, ולפי זה נמצא דלא יקיים עוד המצוה של אכילה בסוכה בלילה הראשון כל השנה דזה רק פעם אחת בשנה על כן מראה דאינו רוצה בשמושך אבל שאר מצוה אף דנאנס מ"מ שייך שיעשה המצוה בזמן אחר.

הרב שמואל אילבאום שליט"א ירושלים נראה לציין דבארץ צבי מועדים נמי הקשה קושיא זו, ע"ש מה שתירץ.

הרב ישראל גרוס שליט"א ירושלים נראה לתרץ, כיון דבמצוה זו יש כל כך הרבה הכנות, ואחר כל ההכנות אם לא יוכלו לשבת בסוכה, הוויא כעבד שבא למוזג כוס לרבו.

איך היה מותר לרבי חנינא לאכול מהאתרוג קודם שקיים המצוה הרי אסור לאכול קודם קיום מצוה

מה שהקשתם בשם הראשונים על הא דאיתא בגמ' סוכה ל"ז עמוד ב' שרבי חנינא היה אוכל מקצת מהאתרוג ויוצא ידי חובתו בנותר, דיש להקשות איך היה מותר לאכול קודם שקיים מצוה נשאלת ד' מינים, הרי המינים סימן תרניב ס"ב ב' אסור לאכול קודם שיטול את הלולב, ותרצתם בחמשה אופנים.

הגאון רבי אברהם שטנליץ שליט"א רב קהלת צאנז ביתר עילית

נראה לתרץ, ע"פ מה שחידש בשו"ת מהרש"ג חלק ב' סימן נ"ז דהא דאסור לאכול קודם מצוה זה רק אם המצוה מומן לו עכשיו, אבל אם אין המצוה מומנת לפניו מותר לאכול קודם קיום המצוה, לפי הנ"ל אפשר לתרץ דרבי חנינא עדיין לא היה לו כלל הדי' מינים לפניו והיה צריכים להביא לו את השאר אח"כ לכן היה מותר לו לאכול קודם קיום המצוה.

הגאון רבי דוד ליסעין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א

נראה לתרץ, דהא דאסור לאכול קודם קיום מצוה, הוא משום שמא ימשך, אבל כאן דאוחזי האתרוג בידו ויזכור דצריך לישטול לשם מצוה.

הרב יעקב פרקש שליט"א בית שמש וגיניז מאנסי

נראה לתרץ ע"פ מה דאיתא במדרש רבה ויקרא ל"ז ב' דאכילת אתרוג סגולה לרפואה, א"כ אפשר דרבי חנינא לא הרגיש טוב לכן היה מותר לו לאכול קודם שקיים המצוה.

האם לגוי יש איסור להיכנס לסוכה

מה שהבאתם בשם הראשונים שיש איסור לגוי להיכנס לסוכה.

הרה"ג רבי פנחס מנחם דאוויד שליט"א ירושלים מח"ס דברי פנחס

יש לציין דדבר זה כבר מובאר בוהר הק' פרשת אמור דף ק"ג ע"א על הא דכתוב כל האורח בישראל ישבו בסוכות כתב כל מאן דאיתו משרשא וגועא קדישא דישאל ישבו בסוכות תחות צלא דמהימנותא, ומאן דליתיה מנועא ושרשא קדישא דישאל לא יתיב בהו, ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא.

הרב יעקב ישראל מיוזנער שליט"א לונדון

הבה"ח נתנאל סעדון שליט"א ירושלים שיבת תבון יש להעיר דהרי בן נח מצוה רק על שבע מצוות ולא יותר רק ליהודי יש ענין שלא להכניס גוי, אבל שגוי יהא מוזהר על זה לא מיסתבר.

מדוע רמזה התורה שקיים אברהם מצות סוכה הרי אברהם קיים את כל התורה מה שהקשתם על מה שכתב הגר"א רמז על הא דאיתא במדרש שאברהם קיים מצות סוכה, מהפסוק פרשת וירא וה' ברך את אברהם "בכל" דבכל ראשי תיבות בסוכות תשבו שבעת ימים. כל האורח בישראל ישבו בסוכות. למען ידעו דורותיכם, והקשתם הרי אברהם קיים כל התורה, כמו שמבואר במשנה קדושי פ"ב ע"א, וכן בגמ' יומא כ"ח ע"ב ומדוע כתבה התורה שקיים מצות סוכה, ותרצתם.

הרה"ג רבי משה פריד שליט"א ס. פאולא בחול

נראה להעיר עוד מדוע נרמז הדבר שקיים מצות סוכה דווקא בתחילת פרשת שליוחטו של אליעזר, נראה לתרץ ב' הקושיות ע"פ מה דאיתא בפירוש ידי משה על המדרש רבה בפרשת חיי שרה נ"ט י"א וכן כתב בהקדמת בן המחבר ידי משה למדרש שאותו היום שהלך אליעזר לחרן היה יום א' דסוכות ולפי זה יתכן דהוה שמקדימה התורה וה' ברך את אברהם בכל שקיים מצות סוכה לומר דעל כן לא הלך בעצמו כדי שלא יתבטל ממצות סוכה, ולכן ויואמר אל עבדו שילך דעבד פטור מן הסוכה כמו דאיתא במשנה סוכה כ" ע"ב.

הרב יצחק קרמון שליט"א שעלבים

נראה לתרץ, דהנה אחד הטעמים שנאמרו למצות סוכה דווקא בחודש תשרי, הוא משום שהחורף עומד להגיע, והעניים שבתם דולף וחלונותיהם שבורים ובגדיהם החמים בלויים וקוקים לעזרה כספית לקראת החורף, ושלא לא יבין העשיר ללבס ולצרכיהם ולא יתן להם צדקה כראוי, לכן אמרה תורה שישב גם העשיר בדירת עראי רעועה, ויבין עד כמה נצרך לעזור לעניים, לפי זה יש לומר דאברהם אבינו עומד החסד שהיה גדול מכניסי האורחים לא זקוק לסוכה שהרי הוא בלאו הכי נתן לכל נזקק בנפש חפצה, קמ"ל שגם הוא ישב בסוכה.

איך הכניס אברהם אבינו את המלאכים שנדמו לו כערביים לסוכה הרי אסור להכניס גוי לסוכה מה שהקשתם בשם החקל יצחק איך הכניס אברהם אבינו את המלאכים שנדמו לו כערביים לסוכה, הרי אסור להכניס גוי לסוכה, ותרצתם.

הגאון רבי יהושע עשיל פארווא שליט"א מאנטשטת

נראה לתרץ, ע"פ מה דמבואר בגמ' שאחרי שאכלו ושתו אמר להם שיברכו למי שהעולם שלו א"כ כל הכניסה היתה כדי לקרבה לשכינה ולפי זה אתי שפיר.

הרה"ג רבי חיים דוד קרוקער שליט"א בארא פארק כולל גור מח"ס לקח חיים

נראה לתרץ, ע"פ מה ששמעתי בחול המועד סוכות בהאי שעתא מהגאון רבי יחזקאל ראטה שליט"א להלכה למעשה במעשה שהיה משפחה שלימה שבא להתגייר ולא הספיק לגייר שמותר להכניס לסוכה, כיון שבאו להתגייר, לפי הנ"ל אתי שפיר דהיינו מבואר במדרש שאברהם גייר את כולם שבאו להיכנס אליו, לכן היה מותר להכניסם.

הרב מנדל הלפרין שליט"א כולל צאנז בית שמש

נראה להעיר דרש"י בחומש כתב דהמעשה של המלאכים היה בפסח, א"כ איך אפשר לומר שזה היה בסוכות. מעדיני אשר: מדרשים חלקים בענין זה, עיין בתוס' ראש השנה י"א ע"א.

מי שהחזיק את הלולב ביד שמאל והאתרוג ביד ימין האם לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולישטול מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים בהא דקמ"ל ומקורו בגמ' סוכה ל"ז עמוד ב' דצריך להחזיק את הלולב בימין, ואתרוג בשמאל, מאי טעמא הני תלתא מצוות, והאי חדא מצוה, מה הדין באם החזיק להיפך לולב בשמאל והלולב בימין, אם יצא ידי חובתו דשיטת הרבני חננאל שאינו יוצא וצריך לישטול עוד הפעם, ושאר ראשונים סבירא להו שיוצא.

הרה"ג שלמה לאבל שליט"א ירושלים

נראה לציין דמ"ח בספרו מגדניות אליהו חלק ג' סימן מ"ה (שעמד לצאת בקרב) העיר שמהמגן אברהם אור"ח סימן תרנ"א ס"ק ו' הקשה למה לי טעמא דלולב בימין משום דהוא תלתא מצוות, תיפוק ליה דכל דבר שמברך עליו צריך לישטלו בימין כמ"ש ס"ו ר"ז ס"ד ובברכות פ"ח גבי שמן והדס, ע"ש מה שתירץ ולפי דברי הרבני חננאל אפשר ליישב בפשטות קשיית המגן אברהם דלכן צריך האע טעמא כדי לפסול בדיעבד.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אבשיל שזורץ שליט"א

לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com

לביוריים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560

מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב שמואל יעקב לידר שליט"א

ירושלים

לרגל שמחת תשואי בתו במוז"ט

עב"ג הבה"ח חיים שרגא פאזויל נ"ו

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות

ירוה נחת מכל ויצאי חלציו

וייעליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב יהודה לייב למברגר שליט"א

קריית צאנז נתניה-מוהל מומחה

לעילוי נשמת אמו האשה החסובה

מרת איטה יהודית בת הרב יהושע יחזקאל ע"ה

נפטרה ב' דר"ח מרחשון תשנ"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרה"ג חיים דוד רייך שליט"א

לרגל שמחת היכנס בנו

כמר יוסף אריה נ"ו

בבריתו של אברהם אבינו

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות

ירוה נחת מכל ויצאי חלציו

וייעליח בכל אשר יפנה